

Tekninen lautakunta

23.10.2018

Kaupunginvaltuusto

§ 36 26.2.2018

Asianro 314/08.01.00/2018

§ 155**Valtuutettu Pekka Heikkilän ym. valtuutettujen aloite koskien maksutonta Föli-korttia nuorille ja opiskelijoille****Päätöshistoria**

Kaupunginvaltuusto 26.2.2018 36 §

”Valtuutettu Pekka Heikkilä jätti seuraavan aloitteen:

”Raision kaupungin tulee tarjota raisiolaisille nuorille ja opiskelijoille föli-kydyt veloitusetta. Föli-matkat olisivat jatkossa maksuttomia alle 18-vuotiaille ja opiskeleville raisiolaisille.

Raisiossa etäisyydet eivät ole suuria ja palvelut sekä harrastukset ovat siten lähellä. Saavutettavuus ei aina kuitenkaan ole optimaalinen koulutarvikkeiden tai harrastusvälineiden kanssa. Osittain kouluihin, opiskelemaan ja harrastuksiin kuljetaan myös kuntarajojen ulkopuolelle. Föli-kortti ennaltaehkäisisi osaltaan nuorten eriarvoistumista.

Nuorten tulisi päästä liikkumaan seudullamme vaivattomasti riippumatta vanhempien mahdollisuudesta kyydittää heitä tai ilman omaa ”Mautoa”. Yhteiskuntaan osallistuminen ei saa jäädä kiinni kulkemisen hankaluudesta. Kynnys osallistua madaltuu ja se estää osaltaan syrjäytymistä.

Koulun ja harrastusten saavuttaminen turvallisesti liikkuen myös ilta-aikaan on tärkeää. Joukkoliikenne mahdollistaa tasa-arvoisen liikkumisen kaikille lapsille ja nuorille. Samalla heistä kasvaa ympäristöstä vastuuta kantavia kansalaisia, joille joukkoliikenne on luonteva tapa liikkua. Nuoruuden tottumus edesauttaa joukkoliikenteen käyttöä myös aikuisiällä. Tällä on vaikutus laajassa mittakaavassa liikenteen sujuvuuteen ja päästöjen vähenemiseen.

Maksuton julkinen liikenne kannustaisi käyttämään joukkoliikennettä nyt ja tulevaisuudessa, mikä sujuvoittaisi liikennettä kaikilta osin ja vähentäisi osaltaan päästöjä. Tämä päätös loisi osaltaan merkittävän vetovoimatekijän kaupungillemme ja saattaisi käydä kuten Tallinnassa, että verotulojen kasvu ohittaisi kustannukset.

Ympäri maailman on esimerkkejä onnistuneista maksuttoman joukkoliikenteen malleista. Tallinnassa ovat kuntalaiset päässeet kulkemaan palveluiden äärelle maksuttomasti jo usean vuoden ajan. Tämän mallin positiivisista kokemuksista ja vaikutuksista on raportoitu kattavasti.

<https://www.mtv.fi/uutiset/ulkomaat/artikkeli/tallinna-siirtyi-ilmaiseen-joukkoliikenteeseen-ansaitsee-nyt-20-miljoonaa-lisaeuroa-vuosittain/6116724#gs.hA1Ed2Y>

Aloitteen ovat allekirjoittaneet Raision vihreä valtuustoryhmä:

Pekka Heikkilä	Saila Rintee
Niko Toivonen	Eija Erasvuo
Satu Hakanurmi	Jenny Jalo
Kauko Juvonen	Kristiina Engström
Janne Laulumaa	Jari Pulkkinen
Kimmo Kosonen	Susanna Mäntysaari
Annika Aaltonen	Helena Viljanen
Maria Virko”	

Päätös Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.”

Kaupunginhallitus 5.3.2018 76 §

” – – Kaupunginhallitus lähettää – – valtuutettu Pekka Heikkilän aloitteen koskien maksutonta Föli-korttia nuorille ja opiskelijoille konsernihallinnon ja teknisen keskuksen valmisteltavaksi – – ”

Kaupungininsinööri Mikko Kunttu 16.10.2018:

Kunnallistekniset palvelut on pyytänyt joukkoliikennetoimistolta selvitystä eo. aloitteen johdosta. Joukkoliikennetoimistolta on 28.6.2018 saatu seuraava selvitys:

”Taustaa

Raisiolaisia 7–17-vuotiaita lapsia on Raision kaupungilta saadun tiedon mukaan yhteensä 2.607 henkilöä. Raisiolaisia 7–14-vuotiaita eli lasten alennusryhmään kuuluvia lapsia on 1.805 henkilöä. 15–17-vuotiaita eli nuorten alennusryhmään kuuluvia on 802 henkilöä. 18–19-vuotiaita opiskelijoita (kuuluvat nyt nuorten alennusryhmään opiskelusta riippumatta) ja sitä vanhempia opiskelijoita on arviolta 400 henkilöä, eli kaikkiaan maksuttomiin matkoihin oikeutettuja olisi noin 3.000 henkilöä.

Seudullinen joukkoliikenne on arvioinut aloitteen toteuttamisen vaikutuksia tammikuun 2018 matkamäärätietojen perusteella. Tammikuun osuus on vuositilastojen mukaan keskimäärin 9,3 % koko vuoden matkamäärästä.

Raisiolaiset lapset ja nuoret tekivät tammikuussa 2018 yhteensä 32.528 matkaa, joista 89 % tehtiin seutulinjoilla ja 11 % Raision sisäisillä linjoilla. Noin 73 % matkoista tehtiin kausikorteilla, 12 % arvokorteilla 9 % kertalipuilla, ja 6 % kunnan maksamilla koululaiskorteilla. Kertalippujen osuus on todellisuudessa hieman suurempi, koska tässä ovat mukana vain lasten kertaliput, ja osa 16–19-vuotiaistakin ostaa kertalippuja aikuisten hintaryhmässä. Tällä ei ole kuitenkaan suurta merkitystä kokonaismäärässä.

Jos Raisio tahtoo maksaa lasten ja nuorten matkoja, käytännössä ainut toimiva vaihtoehto ovat kausikortit, koska

- sillä tavalla maksaa ”itselleen” rahaa joukkoliikenteen kustannusten kattamiseen
- arvokortti ei olisi oikeudenmukainen ratkaisu, koska moni lapsi ja nuori kulkee hyvin monia matkoja joukkoliikenteellä ja arvokortti tulisi kalliimaksi kuin kausikortti. Kunnan tulisi määritellä, paljonko matkaoikeutta arvokortille laitetaan. Tasapuolisuus olisi vaikeaa, koska toisilla tarve on suurempi ja siksi kausikortti olisi toimivampi ja edullisempi vaihtoehto.
- jos Raisio haluaa maksaa arvokortit kaikille lapsille ja opiskelijoille, niin se tarkoittaa enemmän rahatuloa seutulinjoille ja pienentää seutulinjojen nettokustannusta. Ratkaisu voi olla Raisiolle kallis, mutta parantaa muiden kuntien kannalta liikenteen nettotilannetta.

Maksutonta liikennettä on tarkasteltu yllä mainituista syistä nimenomaan maksuttomien kausikorttien toteutuksena.

Kustannusarvio

Kausilipputulot tulevat lyhentämättöminä Raision kaupungin tilille Föliissä. Kausilipputulot em. ryhmistä olivat vuonna 2017 noin 118.000 euroa, mikä on neljäsosa Raision kaupungin kaikista kausikorttituloista. Nämä asiakastulot jäisivät saamatta Raision kaupungilta.

Kun arvioidaan, että kaikki 7–17-vuotiaat lapset ja nuoret sekä 18-vuotiaat ja sitä vanhemmat opiskelijat olisivat oikeutettuja maksuttomiin kausikortteihin, Raision maksama hinta omalle tililleen Föliin olisi noin 780.000 euroa vuodessa. Karkea arvio kustannuksista perustuu siihen, että ehdotuksen mukaisesti maksuttomiin matkoihin oikeutettuja lapsia ja nuoria on Raisiossa noin 3.000 henkilöä, joista mahdollisesti 90 % hakisi maksuttoman kortin jokaiselle vuoden kuukaudelle. Kausikorttitulo arvioidaan tilastojen perusteella keskimäärin 27 euroksi kausikorttia kohti (alv. 0).

Raisiolaisilta lapsilta ja 18–19-vuotialta opiskelijoilta saadaan arvokorttituloja noin 76.000 euroa. Tämä raha ei nytkään tule Raisiolle, vaan vähentää linjojen nettokustannusta. Tämä lipputulot jäisi pois seutulinjoilta ja kunnan sisäisiltä linjoilta, eli linjojen nettokustannus kasvaisi. Koska raisiolaiset lapset ja 18–19-vuotiaat opiskelijat käyttäisivät käytännössä vain kausikortteja, Raision osuus seutuliikenteen kustannuksista kasvaisi.

Raisiolle tuleva lisäkustannus ei ole pelkästään se summa, jonka Raisio maksaisi kausikorteista ja menettäisi nykyisissä kausikorttituloissa. Lisäkustannusta aiheuttaa myös osuuden kasvaminen seutulinoilla ja kuntien välisten nousukorvausten kasvaminen. Kokonaiskustannusta on siksi mahdotonta arvioida kovinkaan tarkasti. Raision nettokustannukset ovat nyt noin 900.000 euroa vuodessa. Lasten ja nuorten lipputulojen menetys kausikorttituloissa olisi noin 118.000 euroa vuodessa, mikä lisäisi nettokustannuksen hieman yli miljoonaan euroon. Lisäkustannus maksuttomien lippujen tarjoamisesta olisi arviolta 780.000 euroa vuodessa. Vaikka raha menisi Raision tilille Fölissä, meno olisi todellinen, koska sillä maksettaisiin Raision liikenneosuutta. Tämän lisäksi seutulinojen nettokustannusten kasvu sekä kuntien välisisten nousukorvausten kasvu olisi vähintään muutaman sadan tuhannen euron luokkaa, mutta tarkkaa lukua on mahdotonta arvioida. Kokonaisuudessaan uudistus lisäisi Raision maksaman nettokustannuksen vähintään kahteen miljoonaan euroon vuodessa.

Miten Raision maksuton kausikortti alle 18-vuotiaille lapsille sekä opiskelijoille käytännössä toteutettaisiin?

Lapsi tai nuori kävisi Raision yhteispalvelupisteessä, jossa hänelle ladattaisiin kausikortti. Yhteispalvelupiste kirjaisi tämän laskutusmyyntinä, eli asiakas ei maksaisi mitään, mutta Föli velottaisi Raisiolta lipun hinnan. Lipun hinta menisi, kuten muissakin kausikorteissa, Raision tilille Fölissä, ja sillä maksettaisiin Raision osuuksia seutulinojen kustannuksista sekä Raision omaa liikennettä kuten nytkin.

Opiskelijan osalta tarkistusvelvollisuus siirtyisi kokonaan Raision kaupungille. Lisäksi 18- ja 19-vuotiaat kuuluvat nuorten hintaryhmään, joilta ei Fölissä edellytetä opiskelijuutta alennuksen saamiseen. Näiden osalta Raisio ratkaisisi itse, miten tarkistaa, onko nuori opiskelija ja oikeutettu maksuttomiin matkoihin vai maksaako hän nuorten normaalia lipunhintaa.

Raisio päättäisi itse, miten koululaiskortit otetaan huomioon Raision sisäisessä kustannustensaossa, sillä koululaiskortteja ei tarvita, jos joka tapauksessa lapset kulkevat maksutta. Raision koulutoimi maksaa nyt noin 76.000 euroa vuodessa koululaisten matkoista (yli 5 km koulumatkat peruskoululaisilla).

Pohdittavia asioita

Raisiolaisten lasten ja nuorten kertalippu- ja arvokorttimatkojen loppuminen vähentäisivät lipputuloja linjoilta, eli sekä sisäisten että seutulinojen nettokustannus kasvaisi.

Raision kausikorttimatkat lisääntyisivät eli Raision osuus seutulinoista kasvaisi. Lähes kaikki raisiolaisten lasten ja nuorten matkat tehdään nytkin seutulinoilla.

Sisäisten linjojen kalustotarve todennäköisesti kasvaisi, sillä jo viime talvena R-linjan aamuvuorolla ajettiin tuplavuorolla, kun lapset eivät mahtuneet yhteen bussiin.

Maksuttomuuden tasapuolisuutta kannattaa harkita. Osassa Raisiota ei juurikaan ole bussiliikennettä, jolloin maksuttomuus ei kohdistu tasapuolisesti lapsille ja nuorille. Raisio voisi harkita joukkoliikenteen parantamista maksuttomuuden sijaan.

Niille 18–19-vuotiaille, jotka jäävät ilman opiskelupaikkaa, muille annettu maksuttomuus voi tuntua epäoikeudenmukaiselta.

Tallinna aloitti vuoden 2013 alusta maksuttoman joukkoliikenteen tallinnalaisille. Verotulot ovat kasvaneet, mutta jos tarkastellaan joukkoliikenteen käyttöä, niin maksuton liikenne ei ole kovinkaan paljoa lisännyt joukkoliikenteen käyttöä. Matkamäärä tähän mennessä (viidessä vuodessa) on kasvanut noin 10 %. Sen sijaan Föliissä matkamäärä on kasvanut noin kymmenen prosenttia kahdessa vuodessa. Tallinnassa lipputulot kattoivat ennen muutosta kolmasosan liikenteen kustannuksista. Föliissä lipputuloilla katetaan noin 60 % liikenteen kustannuksista.

Jos aloitteen mukainen maksuttomuus toteutetaan, Raisio tarkistaa oikeudet maksuttomuuteen itse. Korttien lataukseen Raision yhteispalvelupisteessä tulee varata riittävät henkilöresurssit. Föli laskuttaa Raisiota ladattujen kausikorttien mukaan.”

Päätösehdotus

Tekninen johtaja Antti Korte

Tekninen lautakunta antaa Pekka Heikkilän ym. valtuustoaloitteeseen edellä olevan vastauksen.

Päätös

Tekninen lautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

